

ב. תערובת שיריים בקומץ או במנחה אחרת, למד רבי זירא בגזרה-שוה שדינה כתערובת קמחים, וכשם שאין הקומץ מבטל את הקומץ (לפי שעולה על המזבח) כך השירים אין בהם תורת ביטול.

דף כד

מא. א. כלפי אלו הלכות הכלי מצרף את מה שבתוכו וכלפי מה אינו מצרף? האם הכלי מצרף מדאורייתא או מדרבנן?

ב. האם כשר לקמוץ ממנחה שאינה מחוברת כאחד? או מנחה מחוברת הנתונה בשני כלים?
ג. עשרון שחלקוהו ואבד אחד מחלקיו, והפריש אחר תחתיו, ונמצא הראשון, והרי שלשת החלקים מונחים בביסה – מה דינם לענין מגע טומאה באחד מהם, וכן לענין קמיצת המנחה?

א. הכלי מצרף מה שבתוכו, אף דברים מפורדים – לקודש, לענין שאם נגעה טומאה בדבר אחד (כאשר הוא בתוך הכלי, לא מקודם), כאילו נגעה בכל.

ודוקא בדברים הצריכים לכלי לקדשם כאחת, אבל לא דבר אחר שאינו נצרך לכלי, שאם הוא נתון בו אינו מצטרף עם השאר. [ולפי דעה אחת, מדרבנן מצטרף הוא לחומרא. ואפשר דוקא דבר שהיה נצרך קודם לכן לכלי. ע' חגיגה כג-כד; תוס'].

נסתפקו בגמרא האם דין צירוף כלי מדאורייתא (כף אחת) ואף לקולא, או אינו אלא מדרבנן ולחומרא ולא לקולא. [ובמקום אחר נחלקו אמוראים בדבר, עכ"פ בכלי שיש לו תוך. ע' פסחים יט חגיגה כג.]. ונפקא מינה לקמוץ ממנחה מפורדת הנתונה בכלי אחד. רבא הביא ראייה שאפשר לקמוץ באופן זה, ואביי דחה.

א. הרמב"ם פסק צירוף כלי מדרבנן, ואפילו אין לו תוך לכלי – הכלי מצרף. ואף על פי שפסק צירוף כלי מדרבנן, הביא את הספק שבגמרא לענין קמיצה.

ב. יש לשמוע מהסוגיא שאין הכלי מצרף אלא מה שבתוכו, ולא בגודשו (עפ"י תורא"ש חולין לו.).

ג. צירוף כלי מועיל גם לדברים השונים זה מזה, כגון קטורת וגחלים מונחים בכלי אחד, ונגעה טומאה באחד מהם (עפ"י פירוש הר"אליקים יומא מה).

ד. לדעת כמה מהראשונים, כשם שהכלי מצרף לענין טומאה, כך מצרף לענין הכשר לקבלת טומאה (עפ"י תוס' חולין לו; תורי"ד פסחים כ.). ויש סוברים שאין מועיל 'צירוף כלי' לענין הכשר (ע' בראשונים חולין לו; וכ"כ בספר ברכת אברהם פסחים יט בדעת רש"י).

ה. יש אומרים שצירוף כלי מועיל אף לענין שיעור לקבלת טומאה, שהכלי מצרף את החתיכות לענין השלמת השיעור (ע' במאירי שבת צא ועוד).

נסתפק רבי ירמיה האם מועיל דין זה לטמא דבר הנמצא מחוץ לכלי ומחובר במים לאותו חלק שקיבל טומאה ע"י צירוף כלי. ואת"ל שמועיל כיון שמחובר, יש לשאול באופן שהטומאה נוגעת בדבר שמחוץ המחובר במים לאחד מהחלקים שבכלי, האם יועיל 'צירוף כלי' לטמא חלקים אחרים. ועלה ב'תיקו'. נראה לכאורה שחיבור מים – מדרבנן (עפ"י קהלות יעקב מנחות יז).

ב. מנחה חצויה הנתונה בתוך כלי, נסתפקו האם כשר לקמוץ ממנה משום צירוף כלי. רבא הביא להוכיח שמועיל ואביי דחה, כנ"ל.

היתה נתונה בשני כלים, או (לאביי) אפילו בכלי אחד החצוי בתוכו לשנים, אע"פ שהמנחה מעורבת למעלה בגודש הכלי ולא באוירו – אינו כשר לקמוץ. אבל אם היתה בכלי אחד, אפילו יש מחיצה נמוכה המסתיימת בתוך אויר הכלי, והמנחה מחוברת מעל אותה מחיצה – כשר.

א. כן פרש"י. אבל הרמב"ם מפרש שאין כשר אלא אם המנחה מעורבת למטה והמחיצות מלמעלה, אבל בלאו הכי הרי אלו שני כלים.

ב. אם אין המנחה מחוברת למעלה – נראה שנידון כשני כלים. ועכ"פ ודאי לא גרע ממנחה בכלי אחד שאינה מחוברת (ע' חזו"א כו,א).

ג. חצי עשרון שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא האבוד, והרי שלשתם מונחים בביסה, הראשון האבוד והמופרש; לדברי רבא, החלק הראשון יש לו צירוף הן עם האבוד הן עם המופרש, שאם נטמא הוא – נטמאו שניהם, ואם נטמא אחד מהם – נטמא גם הוא. וכן לענין קמיצה, היות ושניהם קשורים אליו, אם קמץ מאחד מהם – שיירי הראשון נאכלים. ואולם אם קמץ ממנו – שייריהם אינם נאכלים, כי הקומץ אינו מתיר אלא עשרון, וכן היתה דעתו של כהן (רב אשי), והרי אין ידוע איזהו (רש"י). ואפשר שאם ידוע בדעתו על עשרון מסוים – כשר. קרן אורה). אבל האבוד שנמצא והמופרש – אין צירוף ביניהם, שאם נטמא האחד – לא נטמא האחר. ואם קמץ מן האחד – אין שירי האחר נאכלים. לדברי אביי, כל החלקים מקושרים זה לזה. ואם נטמא האחד – נטמאו כולם. קמץ מן האחד – שירי שני האחרים אינם נאכלים (שארין ידוע מי מהם הותר ע"י הקומץ).

קיימא לן כרבא. והעירו המפרשים שאם החלק המופרש מונח ביניהם, הלא נשאר הדבר בספק לעיל האם מועילה הקמיצה כלל, כיון שאין החלקים מחוברים. ע' ק"א וז"ת.

לכתחילה, מניח את האבוד או את המופרש עם הראשון בכלי וקומץ. ומביא חצי עשרון מתוך ביתו ומשלים לחצי הנשאר, כדין מנחה שחסרה קודם קמיצה שממלאה מתוך ביתו (חזו"א לא,ד).

מב. א. מהי שאלת 'שבע לו טומאה' ומהן השלכותיה?

ב. מדרס הזב שעשאוהו וילון – האם הוא נשאר טמא?

א. שאלת 'שבע לה טומאה'; דבר טמא, האם יש בו תורת קבלת טומאה נוספת על ידי מגע (ולא בטומאה הבאה מחמת עצמו (תוס' בשם ר"ש; רשב"א). וי"ח), טומאה שאינה חמורה מן הראשונה, או שמה כיון שהוא 'שבע' טומאה, אינו מקבל טומאה נוספת.

נפקא מינה; עשרון שחלקוהו ונטמא אחד מן החלקים, ועתה הניחו את שני החלקים בביסה, ונגעה טומאה בחלק הטמא – האם נטמא עתה השני מדין 'צירוף כלי', או לא – כיון שהראשון כבר אינו מקבל טומאה על טומאתו.

נפקותא נוספת; מדרס הזב שהוא טמא טומאה חמורה, ונגע בו הזב, ואח"כ בטלוהו (ע"י מעשה. תוס') מתורת מדרס להיות כלי אחר, ופרחה ממנו טומאת מדרס (כרבי יוסי) – האם הוא טמא משום 'מגע מדרס'. רבא נסתפק בשאלה זו, ואביי הביא להוכיח שאין אומרים 'שבע לו טומאה' ומקבל טומאה אחרת. ורבא דחה הוכחתו. ואולם טומאה חמורה על קלה – ודאי חלה. וכן כשבאו שתיהן בבת אחת – ודאי חלות שתיהן.

א. אפילו לאביי, טומאה קלה הבאה על דבר הטמא בטומאה חמורה, או טומאה שלא הוסיפה טומאה כלל בשעה שבאה – אין השניה חלה כלל. הדיון בין אביי לרבא הוא רק בטומאה קלה על קלה, או באופן שבבוא הטומאה השניה מועילה היא לטמא דבר אחר (עתוס' להלן כה. ד"ה בשני, וחולין עב: ד"ה אלא; רשב"א שבת קיב:). ויש סוברים שאף בזה נסתפק רבא שמא הועילה הטומאה השניה (ערמב"ן חולין שם. וכ"כ בדעת רש"י שם. ע' חזו"א כלים לא,ד).

ב. להלכה כתב הרמב"ם [לענין עשרון שנחלק] שנשאר הדבר בספק אם שבע טומאה אם לאו. [ונראה לכאורה שכיון שפסק צירוף כלי מדרבנן, אם כן חצי העשרון השני טהור, שספק דרבנן לקולא. וצ"ע מדוע לא באר כן הרמב"ם (משל"מ אבה"ט יב,י). ואולי י"ל שעיקר הספק נוגע לדאורייתא, כגון בוילון, וכן לענין קבלת טומאה במאכל פחות מכביצה שנצטרף עם מאכל אחר כדלקמן, הלכך הוי ספקא דאורייתא שנתגלגל לדרבנן דלא אזלינן לקולא].

ג. מאכל טמא שנתחבר עם מאכל פחות מכביצה שאינו מקבל טומאה (לכמה דעות), ונגעה בו טומאה [במאכל הטמא. וי"א אפילו בטהור], הרי אם נוקטים 'שבע לו טומאה' לא הועיל המגע כלום ונשאר הטהור בטהור (עפ"י תוס' שבת צא: ורשב"א; רמב"ן שבועות יא: שטמ"ק ב"ק עז: ועוד). ויש חולקים וסוברים מאחר שהם נוגעים זה בזה, הרי כאילו נגעה הטומאה במאכל הטהור. ורק במונחים בכלי מפורדים אין הכלי מצרפם (שטמ"ק שם בשם הר' ישעיה. ומובא גם ברמב"ן שם).

ב. מדרס הזב שעשאוהו וילון; טהור מן המדרס (ע"י שנעשה בו שינוי מעשה מסוים. עתוס') וטמא משום מגע-מדרס (זו שיטת ר' מאיר שמגע בית הסתרים מעביר טומאה, והרי נגע הוא בעצמו. עפ"י תוס'). רבי יוסי מטהר.

הלכה כרבי יוסי שמגע בית הסתרים אינו מטמא (עפ"י רמב"ם כלים כג,ט; תוס' שבת קיב: חזו"א כלים לא,ד).

אם נגע בו הזב לפני שנעשה 'מדרס', אפילו לרבי יוסי טמא משום מגע. ואם נגע לאחר שנעשה 'מדרס', הריזה תלוי בנידון 'שבע לו טומאה'.

א. אם דרס עליו הזב בנעליו או בכל דבר הטמא מדרס, לדברי הכל נטמא התחתון אף משום 'מגע מדרס' [שחלה בבת אחת עם טומאת מדרס]. לא נחלקו אלא כשדרס הזב עליו בהספק דברים שאינם מטמאים משום 'מדרס' (תוס').

ב. לפי הצד שאין אומרים 'שבע לו טומאה', אפילו לא נגע הזב אלא נתקפל הבגד ונגע בעצמו – טמא משום מגע אף לרבי יוסי (תוס').

דף כה

מג. א. על מה הציץ מרצה ועל מה אינו מרצה?

ב. האם חייבים משום טומאה על אכילת בשר קדשים באופנים דלהלן: נטמא לפני זריקת דמים; בשר טמא שלן או יצא או נתפגל? ומה הדין בטומאת הגוף?
ג. התורם מן הטמא על הטהור – האם תרומתו תרומה?

א. הציץ מרצה על דם או על קומץ שנטמא והקריבו. הקרבן כשר והשירים נאכלים (רש"י). ודוקא בקרבן ישראל ולא בעכו"ם. (לרצון ל'הם).

מן התורה מרצה בין בשוגג בין במזיד, אבל חכמים קנסוהו במזיד [שהבשר אסור באכילה משום שהזיד, אבל הבעלים נתכפרו. כך מסקנת הסוגיא ביבמות]. ונחלקו אמוראים האם הכוונה שנטמא במזיד, ואפילו נזרק בשוגג, אבל נטמא בשוגג לא קנסו אפילו זרק במזיד (רב שילא), או קנסו כשזרק במזיד, בין שנטמא בשוגג בין במזיד (רבינא).

לדברי רב חסדא, רבי אליעזר חולק וסובר שלא קנסו במזיד ובכל אופן הציץ מרצה. הלכה שקנסו כשזרק במזיד, כדברי רבינא.

בקרבן ציבור לעולם הורצה (אם טומאה דחוייה בציבור – על ידי ריצוי ציץ. ואם הותרה – אין צריך ריצוי ציץ. כמבואר ביומא ז).

כמו כן הציץ מרצה על שאר העולין למזבח (לכל מתנת קדשיהם). [וישנה דעה החולקת בפסחים עז. עפ"י תוס']. ונחלקו תנאים האם הציץ מרצה על אכילות, כגון בשר שנטמא.

מדברי הרמב"ם (ביאת מקדש ה,ז) נראה שנקט שאין הציץ מרצה על אכילות (עתש"ב ח"ג לו. דף ה ע"ד; ובה תודה). ויש משוים דעתו עם התוס' והר"ח (בפסחים עח) שמדאורייתא הציץ מרצה על אכילות.